

БӨЛІМ: TURAN UNIVERSITY / UNIVER / СТУДЕНТ

Цифрлық журналистика және аудиториямен жаңа форматтағы коммуникация: мүмкіндіктер мен сын-қатерлер

ЖАРИЯЛАНДЫ
15.10.2025**ТІРЕК СӨЗДЕР**

audience, communication, digital journalism, information, new formats, trust, ақпарат, аудитория, доверие, жаңа формат, информация, коммуникация, новые форматы, сенім, цифрлық журналистика, цифровая журналистика

СІЛТЕМЕ<https://bilimger.kz/183367/>

Мақала авторы: **Бекжан Айлу Медержанқызы**

Ғылыми жетекшісі: **Жадыра Әлміш**

“Тұран” университеті журналистика мамандығының 1-курс студенті

АҢДАТПА.

Бұл мақалада цифрлық журналистиканың даму үдерісі мен аудиториямен өзара байланыс орнатудың жаңа форматтары қарастырылады. Автор қазіргі медиа кеңістіктегі өзгерістердің ақпарат мазмұнының сапасына, деректердің таралу жылдамдығына және қоғамдағы сенім деңгейіне тигізетін ықпалын талдайды. Сондай-ақ жаңа технологиялар ұсынған мүмкіндіктермен қатар туындаған сын-қатерлер сипатталады. Зерттеу барысында цифрлық коммуникацияның қоғамға пікір алуандығын арттырудағы рөлі мен журналистің әлеуметтік жауапкершілігіне ерекше назар аударылады.

Түйін сөздер: цифрлық журналистика, коммуникация, аудитория, жаңа формат, ақпарат, сенім.

Аннотация: В данной статье рассматриваются процессы развития цифровой журналистики и новые форматы взаимодействия с аудиторией. Автор анализирует влияние изменений в современном медиaprостранстве на качество информационного контента, скорость распространения данных и уровень доверия в обществе. Также описываются вызовы и риски, возникающие наряду с возможностями, предоставляемыми новыми технологиями. В ходе исследования особое внимание

уделяется роли цифровой коммуникации в повышении открытости и разнообразия мнений в обществе, а также социальной ответственности журналиста.

Ключевые слова: цифровая журналистика, коммуникация, аудитория, новые форматы, информация, доверие.

Abstract : This article examines the development of digital journalism and new formats of interaction with the audience. The author analyzes the impact of changes in the modern media space on the quality of information content, the speed of data dissemination, and the level of public trust. The paper also describes the challenges and risks that arise alongside the opportunities offered by new technologies. The study pays special attention to the role of digital communication in promoting openness and diversity of opinions in society, as well as the social responsibility of journalists.

Keywords: digital journalism, communication, audience, new formats, information, trust.

Қазіргі қоғамда ақпараттық процестердің жылдамдығы мен көлемі бұрын-соңды болмаған деңгейге жетті. Интернеттің және әлеуметтік желілердің кең таралуы журналистиканың табиғатын түбегейлі өзгертті. Егер дәстүрлі БАҚ тек ақпарат жеткізуші қызметін атқарса, бүгінгі цифрлық журналистика аудиториямен екіжақты байланыс орнатуға мүмкіндік беретін интерактивті құралға айналды. Қазіргі таңда аудитория тек ақпарат тұтынушысы ғана емес, сонымен қатар оны тудырушы, талқылаушы және қоғамдық пікір қалыптастырушы рөлін атқарып отыр. Бұл үдеріс журналист пен оқырман арасындағы шекараны жойып, коммуникацияның жаңа форматын қалыптастырды. Дегенмен цифрлық орта тек артықшылықтармен шектелмейді. Оның аясында ақпараттың шамадан тыс көбеюі, жалған мәліметтердің таралуы және қоғамның сенім деңгейінің төмендеуі сияқты мәселелер туындауда. Бұл факторлар қазіргі журналистиканың өзекті қиындықтарының біріне айналып отыр.

1. Цифрлық журналистикадағы жаңа коммуникациялық мүмкіндіктер

Цифрлық журналистика бүгінде тек жаңалық таратудың емес, қоғаммен өзара әрекеттесудің жаңа мәдениетін қалыптастыратын маңызды платформаға айналды. Бұқаралық ақпарат құралдары енді тек хабар таратушы емес, сонымен бірге аудиториямен интерактивті диалог жүргізуші жүйе ретінде қызмет етуде. Қазіргі медиа кеңістігінің басты ерекшеліктері — жеделдік пен интерактивтілік. Әлеуметтік желілер арқылы кез келген оқырман ақпаратқа лезде пікір қалдырып, өз ойын білдіріп, қоғамдық талқылауларға белсенді қатыса алады. Бұл жағдай журналистке аудиторияның пікірін ескеріп, материалды толықтыруға немесе нақтылауға мүмкіндік береді.

Қазіргі таңда көптеген жаңалық порталдары мен теле-радио компаниялар пікір қалдыру алаңдарын, онлайн-сауалнамаларды және кері байланыс құралдарын белсенді қолдануда. Мұндай тәсіл қоғамның көзқарасын ескеруге және ақпараттық контентті

бейімдеуге жол ашады. Сонымен қатар, жасанды интеллект пен деректерді талдау технологиялары да медиа саласында кеңінен қолданылуда. Кейбір редакциялар аудиторияның мінез-құлқын зерттеу арқылы тақырып таңдап, материалдың форматын жетілдіреді. Бұл өз кезегінде ақпараттың сапасын арттырып, медиа мен қоғам арасындағы сенімді күшейтеді. Мультимедиалық контент түрлері — бейнематериалдар, инфографика, подкасттар және сторителлинг — ақпаратты қабылдауды жеңілдетіп, жаңалықтың мәнін тереңірек түсінуге мүмкіндік береді.

2. Цифрлық ортадағы сын-қатерлер мен жауапкершілік

Цифрлық кеңістіктегі ақпарат көздерінің көбеюі еркін пікір білдірудің айғағы болғанымен, ол бір мезгілде сенім дағдарысын тудырды. Әлеуметтік желілерде фейк жаңалықтардың және манипуляциялық контенттің таралуы аудиторияның ақпаратқа деген көзқарасын өзгертті.

Журналистика үшін ең үлкен сынақтардың бірі — ақпараттың шынайылығын тексеру қажеттілігі. Көп жағдайда жылдамдық пен бәсекелестік шындықтың дәлдігінен басым түседі. Соның нәтижесінде қоғамда «ақпарат көп, бірақ шындық аз» деген құбылыс қалыптасты.

Тағы бір өзекті мәселе — жеке өмірге қол сұқпау мен кәсіби этиканы сақтау. Цифрлық ортада әр адам ақпарат көзіне айналғандықтан, журналистің әлеуметтік және кәсіби жауапкершілігі бұрынғыдан да маңызды бола түсті. Сонымен бірге, цифрлық теңсіздік мәселесі де назардан тыс қалмауы тиіс. Ауылдық аймақтарда интернетке қолжетімділіктің шектеулі болуы азаматтардың ақпарат алу мүмкіндігіне тікелей әсер етеді. Бұл жағдай қоғамдағы пікір алуандығын толық көрсетуге кедергі келтіреді. Журналистика тек технологиялық сала емес, сонымен қатар әлеуметтік институт. Ол қоғамдағы сенім мен рухани құндылықтарды қалыптастыратын күш. Сондықтан цифрлық трансформация ең алдымен адам мен қоғам мүддесіне қызмет етуі қажет.

Қорыта айтқанда, цифрлық журналистика — заманауи қоғамның ажырамас бөлігі. Ол қоғамның ашықтығын арттырып, әр азаматқа өз пікірін білдіруге мүмкіндік берді. Дегенмен технология дамыған сайын журналистиканың басты миссиясы — шындықты жеткізу мен қоғамға адал қызмет ету — бұрынғыдан да өзекті бола түсті. Жаңа коммуникациялық форматтар журналист пен аудитория арасындағы сенімді нығайтып, өзара түсіністікке жол ашады. Алайда бұл үдеріс тек техникалық құралдарға ғана емес, журналистің адамгершілігі мен кәсіби этикасына сүйенген жағдайда ғана нәтижелі болмақ. Сондықтан цифрлық дәуірдегі журналистиканың басты мақсаты — қоғамдағы сенімді қалпына келтіріп, ақпараттық кеңістікті адамдық құндылықтарға негіздеу болып табылады.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Есенбекова, З. М. Цифрлық ортада әлеуметтік-саяси коммуникацияның түрлену себептері // Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Хабаршысы. – 2024 ж.
2. Ормаханова, Е. Н. Журналистиканың орнына жаңа коммуникация үлгісі бар цифрлық журналистика келді // TILTANYM журналы. – №3, 2023 ж.
3. Goswami, A. Enhancing Journalism and Communication in the Digital Era: Challenges, Opportunities and Strategies // International Journal of Research in Communication. – 2024.
4. Gutiérrez-Caneda, B. Ethics and Journalistic Challenges in the Age of AI // Frontiers in Communication. – 2024.
5. Westlund, O. Digital Journalism Studies: An Agenda for the Future // Digital Journalism. – 2025.
6. Witzemberger, B. Unleashing Data Journalism’s Potential: COVID-19 as Catalyst for Newsroom Transformation // arXiv.org. – 2024.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.